

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 561/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Branislavom Drgoňom, advokátom, Jesenského 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 32/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 32/2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 32/2018 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 32/2018. Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnému súdu, aby konal bez zbytočných prietáhov, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.
2. Sťažovateľ uviedol, že 29. mája 2018 podal na okresnom súde žalobu o náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím o väzbe, ku ktorej sa žalovaný vyjadril 26. októbra 2018. Sťažovateľ svoje stanovisko k vyjadreniu žalovaného predložil 5. decembra 2018, ku ktorému sa žalovaný vyjadril 19. decembra 2018. Po týchto vzájomných vyjadreniach je okresný súd nečinný takmer tri roky. Uvedenú dĺžku konania považuje sťažovateľ za neprimeranú a neopodstatnenú.
3. Sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na nečinnosť v napadnutom konaní, ktorá bola vyhodnotená ako dôvodná a následne bol nariadený termín pojednávania na 26. október 2021.
4. Sťažovateľ zastáva názor, že prietahy v napadnutom konaní nie sú spôsobené jeho správaním, resp. nie sú dôsledkom právnej a faktickej zložitosti veci, ale sú následkom nečinnosti okresného súdu.
5. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 561/2021-14 z 9. novembra 2021 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo vyjadrení uviedol, že sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní bola tunajším súdom riešená pod sp. zn. 1 SprV 330/2021 a bola vyhodnotená ako dôvodná, pretože okresný súd vo veci nekonal bezodkladne v období od 9. januára 2019 do 20. júla 2021, keď bol vo veci určený termín pojednávania na 26. október 2021. Pojednávanie sa uskutočnilo a na účely doplnenia dokazovania bolo odročené na 15. február 2022.
7. Okresný súd konštatoval, že predmetná vec bola od januára 2019 pripravená na nariadenie termínu pojednávania, avšak „z dôvodu vysokého počtu vecí a potreby ich vybavovania v poradí, v akom boli podané na súd s prednosťou tzv. vecí s osobitnou rýchlosťou konania a vecí s výnimočnou rýchlosťou konania, neumožnili zákonnej sudkyňi nariadiť termín pojednávania skôr,

a to aj v dôsledku prijatých opatrení v súvislosti s predchádzaním šírenia ochorenia COVID-19, keď súd pracoval v obmedzenom režime.“.

8. Podľa názoru okresného súdu k prietahom v napadnutom konaní došlo z objektívnych príčin bez subjektívneho zavinenia zákonnej sudkyne, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia, keď nie je fyzicky možné vybavovať všetky pridelené veci pribežne.

9. Za uvedenú situáciu je podľa názoru okresného súdu v plnej miere zodpovedná Slovenská republika, ktorá dlhodobo (viac ako 15 rokov) nerieši objektívnu situáciu okresného súdu.

II.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uznal, že v konaní došlo k prietahom v konaní zo strany súdu. Z pohľadu sťažovateľa je bezpredmetné, či sú zbytočné prietahy v konaní spôsobené dôvodmi na strane zákonného sudcu, dôvodmi na strane správy súdu alebo dôvodmi na strane zabezpečenia podmienok pre výkon súdnej moci zo strany výkonnej moci. Z pohľadu sťažovateľa je relevantné len to, že sa mu zo strany okresného súdu nedostáva naplnenia ústavou a dohovorom garantovaných práv a tieto sú porušované.

11. Sťažovateľ tiež poukázal na skutočnosť, že medzi podaním dupliky a určením termínu pojednávania uplynulo 32 mesiacov, počas ktorých bol súd nečinný. Podľa názoru sťažovateľa stav, keď súd bez zavinenia sporových strán prvýkrát vec prejednal na pojednávaní po bežne 3 a pol roku (od 6/2018 do 10/2021) od začatia konania, nemožno považovať za konformný s označenými právami.

12. Ak aj uvedené obdobie nečinnosti súdu sčasti pripadá aj do obdobia, keď nebolo vzhľadom na pandemickú situáciu možné pojednávať, sťažovateľ zdôraznil, že po celý rok 2019 pojednávať možné bolo a keď sa následne plynutím času stávala vec čoraz viac vecou reštančnou, bolo nevyhnutné považovať ju za takú, v ktorej bol súd povinný konať prednostne. V iných veciach spadajúcich do tej istej agendy sa v rokoch 2020 a 2021 na okresnom súde bežne pojednávalo. Až na základe podanej sťažnosti predsedovi súdu bol v napadnutom konaní určený termín pojednávania.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v ich všeobecnom poňatí je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho

predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejavit' ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

15. K porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť v dôsledku nekonania všeobecného súdu (bez existencie relevantnej zákonnej prekážky), ako aj v dôsledku takého jeho postupu, ktorý nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty navrhovateľa vo veci, s ktorou sa obrátil na súd (II. ÚS 9/01).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

17. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o väzbe sťažovateľa a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie nevykazuje znaky skutkovej alebo právnej zložitosti, ale tvorí bežnú a štandardnú agendu rozhodovania všeobecných súdov (náhrada škody). Zložitosť konania napokon nevyplýva ani z vyjadrenia okresného súdu.

18. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných priet'ahov v súdnom konaní ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ reagoval na výzvy okresného súdu v stanovených lehotách. Sťažovateľ tiež urgovoal okresný súd sťažnosťou adresovanou predsedovi okresného súdu, ktorý v odpovedi na jej prešetrenie uznal dôvodnosť podanej sťažnosti.

19. Pokiaľ ide o posúdenie postupu okresného súdu v napadnutom konaní, možno mu vytknúť obdobie absolútnej nečinnosti v trvaní od 13. decembra 2018, keď si vyžiadal trestný spis sťažovateľa, až do konania prvého pojednávania vo veci 26. októbra 2021, čo predstavuje celkovú dobu 34 mesiacov. Okresný súd vo veci dosiaľ nerozhodol. Postup okresného súdu v napadnutom konaní tak možno podľa ústavného súdu považovať za taký, ktorý nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Ústavný súd konštatuje, že prvoradou ústavnou povinnosťou súdu a sudcu je organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sťažovateľ obrátil na súd so žiadosťou o rozhodnutie. Okresný súd opakovane, ako to z aktuálnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva

(napr. III. ÚS 166/2021, III. ÚS 164/2021, III. ÚS 37/2021, III. ÚS 204/2021, III. ÚS 378/2021, III. ÚS 106/2021), ospravedlňuje svoj postup nadmernou zaťaženosťou súdu. Ústavný súd v spomínaných rozhodnutiach konštatoval, že sťažovateľmi opakovane namietané prietahy na okresnom súde indikujú rozsiahly a akútny problém, nielen čo sa týka počtu konaní, ale aj až extrémnej dĺžky procesov, ktorý si vyžaduje efektívne riešenie.

21. Napriek uvedenému ústavný súd konštatuje, že ani takéto okolnosti nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku prostredníctvom označeného porušovateľa zodpovednosti za prietahy v konaní (II. ÚS 481/2017). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu strán konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

22. Ústavný súd vzal pri posudzovaní postupu okresného súdu do úvahy aj všeobecne známu skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu činnosť všeobecných súdov v priebehu prevažnej časti roku 2020, avšak obdobie nečinnosti okresného súdu vo veci sťažovateľa sa vzťahovalo na obdobie predchádzajúce tejto mimoriadnej situácii, ako aj obdobie po nej.

23. Ústavný súd dospel na základe uvedeného k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal okresnému súde konať vo veci bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

27. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

28. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur, čo odôvodňuje nečinnosťou okresného súdu, významom sporu a s tým súvisiacim narastajúcim pocitom frustrácie.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), predmet konania, celkovú dĺžku napadnutého konania, pandemickú situáciu a dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie v tejto veci predstavuje sumu 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa týkajúcej sa finančného zadosťučinenia teda nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 4 výroku nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 13 ods. 2). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je vo výške 181,18 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Ústavný súd považuje za preukázané, že právny zástupca sťažovateľa nie je platcom dane z pridanej hodnoty.

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. februára 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu